SILVERTHORNE, THORA (1910 - 1999), nyrs ac undebwraig

Enw: Thora Silverthorne
Dyddiad geni: 1910
Dyddiad marw: 1999
Priod: Kenneth Sinclair-Loutit
Priod: Cameron Nares Craig
Plentyn: Christina Ruth Sinclair-Loutit
Plentyn: Tina Craig
Plentyn: Lucy Craig
Plentyn: Jonathan Craig
Rhiant: George Richard Silverthorne
Rhiant: Sarah Silverthorne (née Boyt)
Rhyw: Benyw
Galwedigaeth: nyrs ac undebwraig
Maes gweithgaredd: Meddygaeth; Gwleidyddiaeth a Mudiadau Gwleidyddol
Awdur: Bryan Boots

Ganwyd Thora Silverthorne yn 170 Stryd Alma, Abertyleri, ar 25 Tachwedd 1910, yn bumed o wyth o blant George Richard Silverthorne (1880-1962), torrwr glo, a'i wraig Sarah (g. Boyt, 1882-1927). Roedd ei thad yn aelod gweithredol o Ffederasiwn Glowyr De Cymru ac yn aelod sefydlu o gangen Abertyleri o Blaid Gomiwnyddol Prydain Fawr. Daeth ei brawd iau Reginald John (1913-1961) yn ymgyrchydd undebol hefyd.

Mynychodd Thora ysgol Sul Capel Bedyddwyr Blaenau Gwent a chafodd ei haddysg yn Ysgol Gynradd Nantyglo cyn ennill ysgoloriaeth i fynd i Ysgol Ramadeg Abertyleri. Ymunodd â Chyngrair y Comiwnyddion Ifainc adeg Streic Gyffredinol 1926, a chadeiriodd lawer o gyfarfodydd yn yr institiwt gan gynnwys rhai lle bu Arthur Horner, arweinydd y glowyr, yn annerch.

Ar ôl marwolaeth ei mam yn Awst 1927, symudodd Thora i Loegr lle gweithiodd fel mamaeth i Somerville Hastings, Aelod Seneddol Reading a hefyd sylfaenydd a llywydd y Gymdeithas Feddygol Sosialaidd. Anogwyd Thora gan Hastings i hyfforddi fel nyrs yn y Radcliffe Infirmary yn Rhydychen, lle roedd ei chwaer Olive eisoes yn nyrs h n. Ailymunodd â'r Blaid Gomiwnyddol yn Rhydychen, gan ddod yn gyfaill oes i gomiwnyddion blaenllaw fel yr haneswyr Christopher Hill a Chris Thorneycroft. Bu'n un o dîm o staff meddygol a roddodd ymgeledd i orymdeithwyr newyn (llawer ohonynt o Gymru) ar eu ffordd trwy Rydychen. Ar ôl ymgymhwyso symudodd i swydd prif nyrs yn Ysbyty Hammersmith, Llundain, gan gydweithio â Dr. Charles Brook o'r Gymdeithas Feddygol Sosialaidd a'i wraig Iris a oedd yn nyrs.

Ar gychwyn Rhyfel Cartref Sbaen yn 1936 penderfynwyd ffurfio Pwyllgor Cymorth Meddygol Sbaen a chynigiodd Thora ei gwasanaeth. Fe'i penodwyd trwy bleidlais ddemocrataidd yn Benaethes ar yr Ysbyty Prydeinig, ysbyty bach â 36 o welyau mewn ffermdy cyntefig ger Huesca yn Aragon, lle bu'n gofalu am glwyfedigion y Frigâd Ryngwladol dan amgylchiadau heriol dros ben.

Yn ystod ei chyfnod yn Sbaen ffurfiodd Thora berthynas â Dr. Kenneth Sinclair-Loutit (1913-2003), a dychwelodd i Loegr i'w briodi yn 1937 gan ymgartrefu yn 12 Great Ormond Street yn Llundain. Ganwyd un ferch iddynt, Christina Ruth (1940-2009), ond daeth y briodas i ben trwy ysgariad a symudodd Thora i High Wycombe. Daliodd ati i godi arian ar gyfer Sbaen ac roedd ar Orsaf Victoria i groesawu'r arlunydd Picasso pan gyrhaeddodd yn Llundain. Daeth yn is-olygydd ar *Nursing Illustrated*, ac er mwyn gwella tâl ac amodau nyrsys cynorthwyodd i sefydlu'r undeb cyntaf, y National Association of Nurses yn 1937, er gwaethaf gwrthwynebiad yr hierarchaeth a'r sefydliad nyrsio. Trosglwyddwyd y National Association of Nurses yn y pen draw i NUPE dan arweiniad brodor arall o Abertyleri, Arthur Bryn Roberts, g r yr oedd Thora'n ei edmygu'n fawr.

Ar ôl yr Ail Ryfel Byd daeth Thora'n Ysgrifennydd Cynorthwyol y Gymdeithas Feddygol Sosialaidd, a chyfrannodd tuag at sefydlu'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol yn 1945, gan gwrdd â Clement Attlee ac Aneurin Bevan i drafod cynlluniau'r Gymdeithas.

Yn 1946 priododd Nares Craig (1917-2012) o Clitheroe, Swydd Gaerhirfryn, cyd-aelod o'r Blaid Gomiwnyddol, peiriannydd a phensaer. Roedd y briodas yn un hir a dedwydd, a ganwyd iddynt dri o blant, Tina, Lucy a Jonathan. Daeth Thora yn swyddog undeb llawn-amser i Gymdeithas Glerigol y Gwasanaeth Sifil, ac ar ôl ymddeol yn 1970 bu hi a'i g r yn byw am 25 mlynedd yn Lletyreos ger Llanfyllin, Powys. Aethant yn ôl i fyw yn Llundain yn 1995 a dioddefodd Thora o glefyd Alzheimer's tan ei marwolaeth.

Bu Thora Silverthorne farw ar 17 Ionawr 1999, ac fe'i claddwyd ar 25 Ionawr ym mynwent Marylebone a baner y Frigâd Ryngwladol dros ei harch.

Gosodwyd Plac Porffor i'w choffáu y tu allan i Amgueddfa Abertyleri yn 2022.

Awdur

Bryan Boots

Ffynonellau

John Simkin, Thora Silverthorne

Nares Craig, Memoirs of a Thirties Dissident

Daily Express, 12 Mawrth 1937

The South Wales gazette and Newport news, 16 Ebrill 1937, t. 11, 27 Awst 1937, t. 10

Reading Evening Post, 17 Gorffennaf 1986, t. 10, 24 Ebrill 1989, t. 5, 8 Mai 1990, t. 5

Dolenni Ychwanegol

Wikidata: Q24845234

Dyddiad cyhoeddi: 2021-03-15

Hawlfraint Erthygl: http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/

Mae'r Bywgraffiadur Cymreig yn cael ei ddarparu gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru a Chanolfan Uwchefrydiau Cymreig a Cheltaidd Prifysgol Cymru. Mae ar gael am ddim ac nid yw'n derbyn cymorth grant. Byddai cyfraniad ariannol yn ein helpu i gynnal a gwella'r wefan er mwyn i ni fedru parhau i gydnabod Cymry sydd wedi gwneud cyfraniad nodedig i fywyd yng Nghymru a thu hwnt.

Ewch i'n tudalen codi arian am ragor o wybodaeth.

Cyfrannu